Kolmapäev, 15. juuli 2020 Tsooru kandi rahva teabeleht

KÜLALEHT nr 141

Tsooru mõis ja Litsmetsa, Luhametsa, Piisi, Roosiku, Savilöövi, Kikkaoja, Viirapalu külad

TSOORU ÜRGORU PÕHJAS LOOKLEB VIINAOJAKE

Tsooru küla on välja arenenud Tsooru mõisast. Mõis aga saanud endale nime orust läbi voolava veenirekese järgi, mida kutsutud Zoru ojaks. Rahvasuu räägib, et kuna zoru tähendab maakeeli viinakest, lasknud mõisnik nime muuta.

Viinaga on ojal mingil määral pistmist küll. Nimelt asus praeguse Tsooru järve tammi juures vasakkaldal mõisa ajal viinavabrik.

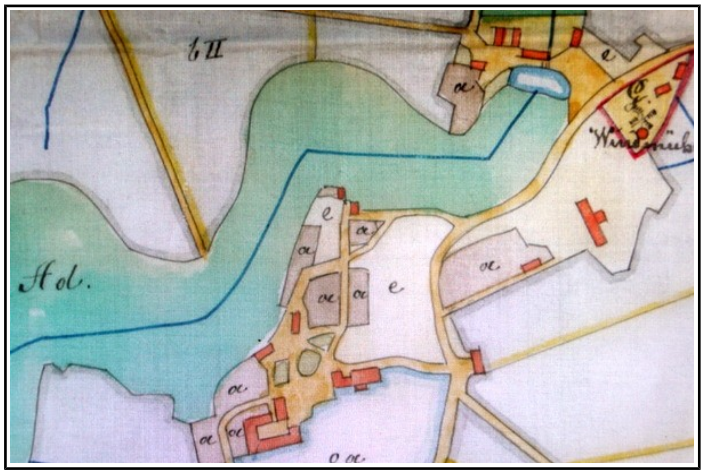

Tsooru mõisakeskuse plaan, millele on viimased parandused peale tehtud 1896. aastal. Plaani keskel on näha orus looklev ojake, mis lõpeb väikese tiigikesega. Tiigikese kaldal asubki viinavabrik.

Viinavabriku juurde Tsooru ojale kaevati väike veesilmake, sest viina valmistamisel on tarvis ka vett. Tsoorus sündinud ja siin kogu elu elanud Avo Leimann teab rääkida, et viinavabriku vastaskaldal asus mõisa saekaater. Palke olevat hoitud tiigivees. Sealt ujutatud ojakest mööda lõikuskohale. Endises viinavabriku ühes säilunud osas elav Jüri Laidver aga mäletab noorusajast saekaatrit. Palke olevat lõigatud üles-alla käivate suurte saagidega. Mis jõul ja kuidas need saed liikuma pandi, seda ta täpselt öelda ei oska.

1912. aasta mõisakaardil on näha, et väikese tiigi lähistele on kaevatud ka teine suurem veehoidla. Tiigid on omavahel ühendatud laia kanaliga. Suuremas tiigis paikneb saareke. Nii saame teada, et Tsooru paisjärvele tekkinud saareke pärineb 19. sajandi algusest. Ümber on kaevatud ka oru keskel looklenud ojake ja see on toodud nüüd oru tõususerva äärde. See on kinnituseks Avo Leimanni jutule, kes mäletas, et oja kulgenud mööda kahte mäge ühendava teekese ääres. Tema mälestuste järgi asunud umbes kõvera kasekese juures tammitaoline moodustis. Miks see oli ja kuna see ära kadus, tema öelda ei osanud. Kaart toob sellelegi selguse, sest seda mööda oli rajatud otsetee Ööbiksaarele.

1912-1913. aastal koostati Tsooru mõisale uus kaart, kuhu kanti kuivendussüsteem.

Pildi vasakus servas on näha teinegi orgu läbiv tee. Sellel teel ojal asuvat sillakest nimetatakse veel tänapäevalgi Preilisillaks ja seda teed mööda olevat mõisapreilid käinud teisel pool oja asuvas metsas Haavikolgas jalutamas. Nõnda on rahvasuu kaudu info edasi liikunud.

Osake mõisaaegsest viinavabrikust, mida hiljem kasutati meiereina ja piima vastuvõtupunktina ning nüüd kuulub perekond Laidverele, kus nad ka elavad.
Pilt on tehtud 2. juulil 2020.

Foto: Kalle Nurk

Kaardil näeme ka, et viinavabrik on tunduvalt laienenud. Jüri Laidver teab, et viinavabriku juures kuni oja kaldani asunud suur viinakelder, mis maa sees on alles. Kui kolhoos paigaldas mäeotsas asuvast sigalast reoveetrassi, mis läks läbi Tsooru toonase meierei õue, olevat välja tulnud peenikesed tinatorud ja hulgaliselt punaseid telliseid. Praeguse elumaja nurgas akna juures olevat asunud suur korsten. Jüri rääkis, et kunagi oli Ülo Pukk seal töötanud katlakütjana. Viinavabriku asemele ehitati meierei. Jüri näitab veel kahe rõngaskaevu asukohta, mis kaevati meierei veega varustamiseks. Kaevust toodi pumba abil vesi hoonesse. Vesi olevat kaevus olnud väga hea. Paisjärve rajamise ajal alustatud meierei juurest kaevetöödega nii tee lähedalt, et osa kaevu rõngaid vajunud ära ja seda enam kasutada ei saanud. Ka olevat Tsooru ojas rohkesti kalu, isegi haugisid, mis tulnud Mustjõest. Pärast tammi ehitamist kalad enam paisjärve ossa ei pääsenud.

Avo meenutab 1950. aastaid, kui J. M Sverdlovi kolhoos igal talvel orust põldudele maade parandamiseks niidumulda vedas. Kevadel, maa sulamise ajal, valgus tekkinud auguke vett täis ja järgmisel talvel hakati teises kohas kaevama. Nõnda olevat meierei ja saarekese vaheline ala olnud nagu songermaa.

1960ndate alguses maaparandustööde raames tehti oru põhi taas korda ning sinna rajati heinamaa. Saarekesele aga istutati kased.

Tsooru mõisaalune orupõhjas kulgev tee. Pildi vasakpoolsesse serva jääb heinamaa, mis on praegu paisjärve põhjaks. Foto pärineb 1930. aastate keskelt ja selle on pildistanud klaasnegatiivile kohalik fotograaf Aleksander Shmidt. Pilt on üleval ka Tsooru rahvamajas asuvas Aleksander Shmidti fotonäitusel.

Avo Leimann teab rääkida, et mõisa ajal kuivendati ka puutorudega oru põhi. Mõisa kuivenduskaardil on näha risti läbi oru joonistatud dreenide kohad. Avo rääkis, kuidas kolhoos oli otsustanud orus asuvat heinamaad uuendada ja asunud seda üles kündma. Maa seest tulnud välja imelikud palgijupid. Mida edasipoole küntud, seda rohkem neid tulnud. Lõpuks tabatud ära, et need on mõisaaegsed kuivendustorud. Toru nägi välja poolekslõigatud palgijupp, mille südamik oli välja freesitud. Ega heinamaa uuendamisest midagi suurt välja tulnud. Nõnda see üleskuntuna sinna seisma jäigi.

Mõisamaade jagamise ajal uusmaasaajatele paisjärve alune maa joonistati terviktalude külge. Tagapool praegu soine maa aga tükeldati väikesteks lahusmaatükkiteks, kus paiknesid uusmaasaajate heinamaad. Avo Leimann teadis rääkida, et praegune järvesaareke jäi toonase Lepistu kooli direktor Pilli talumaa sisse. Osake paisjärvest jääb ka Marjakraavi talule, kus Avo praegu ise majandab.

Avo esivanematele mõõdetud Tuule talu lahusmaatükk oli üks nendest paljudest oru põhja mõõdetud maaribade hulgast. Õigusvastaselt võõrandatud maade tagastamise ajaks oli oru põhi kas vee all või soostunud ning pärijad loobusid selle tagasisaamisest. Riik kompenseeris neile selle osa maast. Tagastati ainult Toomeoru talumaa täies ulatuses. Hiljem üks osa soostunud maast erastati ostueesõigusega. Talumaade vahele jäi veesilm, mida Antsla vallavalitsus asus riigilt taotlema munitsipaalomandisse kui Tsooru mõisapagi tervikosa. Riik rahuldas valla taotluse ning nii on osa mõisapargist kui ka paisjärvest avalik sotsiaalmaa.

7. juulil Tsoorus toimunud kolhoosi-sovhoosiaegsete majandijuhtide kokkusaamisel oli kohal ka 1971-1980 aastatel J. M. Sverdlovi nim. kolhoosi esimees Arno Laul. Tema teadis rääkida, et Eduard Lepassaar tuli mõttele rajada Tsooru korralik paisjärv. Tollal olevat mäealust maad kasutatud hobuste karjamaana, mille ümber okastraadist aed, saarekesel aga kasvanud kased. 1970ndate keskel omaalgatuslikult alustatigi töödega. Peeter Sprenk teab öelda, et kaevetöödega plaanitud välja jõuda kuni tema maja alla. Malle Pärna aga teab lisada, et palju järvemuda veetud Punaku savistele põldudelegi ja saagikus olevat tõepoolest tõusnud.

Kolhoos ostis endale ekskavaatori, mille juhiks sai Juganis Šmeiman Roosiku külast. Talveks rakendati võimalikult palju ja mitmesugust tehnikat mulda laiali vedama. Kohapeal olid ka traktorid, kes siis sohu vajunud koormaga autod-traktorid välja tõmbasid. Avo Leimann räägib ka sellest, et saarekesel kasvanud kased lõigatud maha. Kopp oli endale tee sinna rajanud ja seal kasekändude otsas siis mõnda aega askeldanud. Avo rääkis veel, et osa saareümbrust mulda veetud minema, osa aga ammutanud kopp endale jalge alla. Avo ise oli ka traktor T-150 roolis aastaid mulda vedamas. Hiljem arvatud, et tehnikat järvel juba küll ja teda sinna enam ei saadetud. Kolhoosiajastu hakkas otsa saama ja 1990. lõpuaastatel järve süvendustööd lõpetati. Avo räägib, et eemaldatud umbes meetri paksune kiht. Alles jäi veel paar meetrit. Peeter Sprengi elumajani siiski ei jõutud, vaid taas ainult ujumiskohani.

Viimane Tsooru kolhoosi esimees Mati Lindpere mäletab järve süvendamisest niipalju, et talved olid külmakraadide poolest ebaühtlased ning mõnel aastal

seda teha ei saanudki. Huvi ilusa järve rajamisest säilus oli kuni kolhoosiajastu lõpuni.

Tsooru paisjärve viimane süvendamine. Foto pärineb Heino Kroonmäe erakogust.

Aare Kroonmäe meenutab, et järve süvendamise vaatepilt olnud päris põnev. Nii teadis ta öelda, et tema vennadki käinud seda kõike jälgimas ja isegi jäädvustamas. Tänu Aare jutule jõudiski Külalehe toimetus Heino Kroonmäe fotode erakoguni, kust tulid välja mitmed fotod kolhoosielust, sealhulgas ka järve süvendamisest. Ise Heino ega vend Aivar ei mäleta midagi ei pildistamisest ega järve süvendamisest. Ju nad sel ajal õppisid ja elasid kodust kaugemal. Võib-olla on need pildid teinud hoopis nende isa August Kroonmäe või siis keegi teine tsoorulastest. Külalehe toimetus on tänulik, kui lugejad annaksid teada, mida nemad rohkem või teistmoodi teavad tegevusest Tsooru ürgorus ojakese ümber.

Tsooru järvesaarekese vastas asub Ööbiksaare talu, mille esmaseks omanikuks oli Linda Jaik. Pärast Lindat kolisid sinna elama Aasa Koobak, erastasid riigilt uuesti maa ja 2012. aastal müüsid Ööbiksaare talu edasi Sylva Viinale. Naljatlemisi saamegi öelda, et sajandiring on täis. Tsooru ürgorus lookleva Zoru ojake on taas seotud viinaga. Seekord küll mitte alkoholiga vaid perekond Viin on asunud Tsooru kaunimat kohta kaitsma järvel ja järvesaarel äritegevuse eest.

Kalle Nurk

LAURI KEEROV PLAANIB TSOORU JÄRVEL KALATURISMI EDENDADA

Tsooru paisjärvel kalaturismi arendamise plaan on tekitanud laialdaselt palju kõlapinda. Kui 18. juuni ajalehes LõunaLeht jagas oma arusaama toimuvast Jarek Jõela, siis päev hiljem on Lõuna-Eesti Postimees püüdnud selgust luua teise 5. mail Antsla vallavalitsusele avalduse esitanud järve rentimissoovi avaldaja Lauri Keeroviga. Lisaks fotole ajalehes, kus Lauri Keerov järve kaldal seisab, on ka arvutijoonis platvormist, mida kavatsetakse rajada.

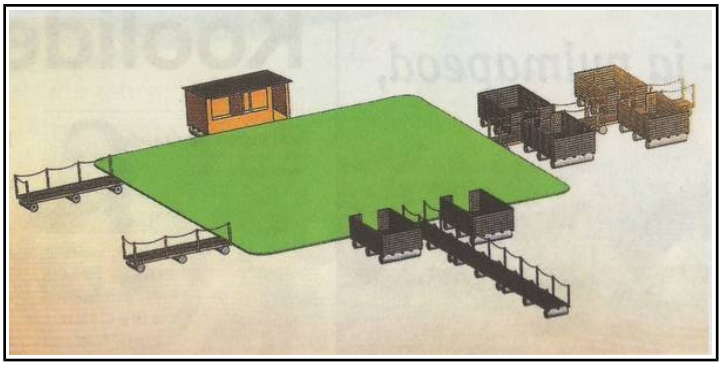

Järvele on plaanis selline platvorm. Sellist allkirja kannab Lõuna-Eesti Postimehes pildi allkiri.

Plaan on sidumata järvega ja ilma mõõtmeteta, mis välistab ülevaate saamise ehituse ulatusest järvepinnal. Kust ajakirjandus sellise plaani sai ja kas see olemas ka vallavalitsuses, selgust ei anna. Igatahes volikogu liikmed otsuse tegemisel selle olemasolust midagi ei teadnud. Lõuna-Eesti Postimees Tomi Saluveeri artikliga „Kalaturismi plaan ajas kohalikel harja punaseks" jõuab lisaks joonisele ka mõnes teiseski küsimuses natuke rohkem selgust tuua.

Tsooru keskel asuva järvesaare juurde pääsemiseks paigaldatakse 37meetrine pontoonidel sild, kalakasvatussump tuleb mõõtudega 6x6 meetrit. Sump ise on veekogus asuv võrkseintega, põhjast ja veepinnalt toestatud kalakasvatusrajatis. Kalapüügikoha juurde jäävad ka ujuvatel pontoonidel platvormid istumiskohtadega, mille mõõtmed ja arvust siiski ka artikkel selgust ei too. Lisaks nendele saab järvel veel olema kioskiosa, kus küpsetatakse kala ja müüakse toidu kõrvale joogimärjukest ning 15ruutmeetrilised platvormid laudadega a`kuuele inimesele. Sumpadesse tuuakse kahekilosed forellid Härjanurme kalatalust. Pikalt kalapüügiharrastuse propageerijad oodata ei kavatse. See oli ka üheks põhjuseks, miks volikogus volinikele avaldati survet kiire otsuse tegemiseks.

Ehkki Tsooru külas elav volikogu liige Lea Jõevere nimetas Lauri Keerovit ärimehe asemel lihtsaks tsoorulaseks, loeb ajalehes ilmunud artikli ridadest siiski välja, et Lauri Keerovil on Soomes mitu ettevõtet ja nüüd otsib endale veel täiendavat tegevust Eestis. Nii registreeriski ta 28. aprillil 2020 osaühingu, mille peamiseks tegevusalaks on ehitus.

Vallavolikogu toetas napi häälteenamusega avaliku veekogu tasuta ilma igasuguste tingimusteta viieks aastaks rendile andmist osaühing Sarif Buildingile ja andis vallavalitsusele volitused rendilepingu sõlmimiseks.

Kalle Nurk

ANTSLA VALLAVOLIKOGU LÄKS OTSUSTAMISEL VASTUOLLU VABARIIGI PÕHISEADUSEGA

16. juunil toimus Antsla vallavolikogu väljasõidu istung Nõiariigi turismitalus, kus seitsmenda päevakorrapunktina oli arutusel Tsooru pargi kinnisasja osaline kasutusse andmine. Selleks oli vallavalitsus volikogule valmistanud eelnõu ja lisanud plaani punase joonega piiritletud maa-alast, paar ehitisdetaili joonist, järvesaare koosoleku protokolli ja käsitsi paberile visandatud joonise, kuidas on renditavale maale kavas paigaldada sillad.

Päevakorra punkti arutelu käigus selgitas vallavanem, et vallavalitsus on oma otsuse tegemisel kasutanud samu materjale, mis volikogulegi päevakorra punkti juurde täiendusmaterjalina lisatud. Küsimuste-vastuste etapis said volinikud vallavanemalt veel teada, et temal on järve rendiletaotlejate äriplaanist teada samapalju, mis eelnõus märgitud. Vallavanem ei pidanudki vajalikuks rohkem teavet saada esimeses etapis, mil otsustatakse maa rendile andmine. Samuti ei osanud ta vastata küsimusele, kui suure inimeste juurdevooluga Tsooru külake seoses kalapüügi edendamisega peab arvestama. Inimeste vastuseisust Tsooru järvele algatatud äriideele sai ta teada alles nädal enne volikogu, mil toimus volikogu komisjonide ühiskoosolek. Koosolekul toimus sellel teemal suur arutelu, kuid vallavanem ei pidanud vajalikuks eelnõud tagasi võtta, toimus hääletus ja eelnõu suunati ilma muudatusettepanekuteta edasi volikokku.

Antsla Vallavalitsusele esitati 05.05.2020 avaldus Tsooru pargi kinnistu koosseisus oleva järve mõttelise osa rentimiseks, eesmärgiga arendada kalapüügiturismi. Põhitegevus toimuks saare ümbruses, ujuvatele pontoonidele ehitatud platvormidel. Ühendus kaldaga on plaanis rajada ujuvatele pontoonidele ehitatud sillaga. Platvormid ja sild on ankurdatud kaldast 0,5 m kaugusele järve põhja metallist vaiadega, ilma kallast kahjustamata. Tegevus toimuks suvehooajal ja ehitised on hooaja lõppedes järvelt eemaldatavad.

Tegevusteks on planeeritud kalapüük järve paigaldatud võrkbasseinist, mis transporditakse kohale, ning toitlustuse pakkumine ühel rajataval platvormil. Kuna kalad tuuakse basseini täismõõdulisena, siis kaladel juurdekasvu ei ole.

Puhas vesi toimetatakse kohale tarbeveele ettenähtud mahutites ja reovesi pumbatakse järve kaldal olevasse 1000 l mahutisse, mis hiljem tühjendatakse koos välikäimla tühjendusega. Platvormil on nii tarbevee, kui ka reovee 200liitrised mahutid. Reovee pumpamise voolik on kogu aeg kindlalt paigas, mahuti täitumisel pump automaatselt reageerib. Kätepesuks paigaldatakse vastav plastikust valamu, mis on veega pealt täidetav ja on ühendatud platvormi reovee süsteemiga. Sõidukite parkimine toimub naabruses asuval Pärlimäe kinnistul. Vastavalt jäätmeseadusele lähevad olmejäätmed selleks ettenähtud mahutitesse, mis asuvad kõrval Järve kinnistul.

Platvormidele ehitatakse turvalisuse tagamiseks piirded ning päevasel ajal on turvalisust tagamas personal. Ajal, mil tegevust ei toimu, on saarele viivale sillale ette paigaldatud tõkkepuu koos keelumärgiga ja paigaldatakse ka turvakaamerad. Ala turvalisuse eest vastutab kasutaja.

Vallavanem Avo Kirsbaum põhjendas volikogule, miks vallavalitsus otsustas toetada maa rendileandmist äri eesmärgil. Tsooru kandis on vähe elanikke ja ettevõtlus tagasihoidlik. Kui tehakse teistmoodi, on huvitav ja ahvatlev. Kohale sõitnud kalastajad liiguvad edasi ka teistesse kohtadesse ja see elavdab kohapealset elu. Ta oli teadlik, et kõik elanikud pole äriplaaniga rahul, kuid vallavalitsus polnud volikogu ajaks selle teemaga jõudnud tegeleda. Ta lisas, et kui volikogu annab nõusoleku maa rendile andmiseks, esitab osaühing vallavalitsusele ehitusloa taotluse.

Küsimusi oli palju ja arutelu kestis ligikaudu tund aega. Kuna paljudele küsimustele kas ei olnudki vastust või siis puudus inimene, kes oleks teadnud vastata, tõstatas Oudekki Loone küsimusi, et kas külakoosolekut ei tehtud mitte ainult linnukese pärast, kas see on ikkagi nii aus projekt jne. Ta tegi ettepaneku, et kuna kõigi küsimuste osas teadmine puudub ja elanikele pole pakutud kompensatsiooni, lükata arutelu edasi ja anda veelkord võimalus läbirääkimisteks. Võib-olla on lahendus olemas. Hetkel on liiga vähe teadmist. Toimus hääletamine, kus hääled jagunesid pooleks 7:7. Seega ettepanekut arvesse ei võetud. Teisiti seitse arvajat põhjendasid oma seisukohta sellega, et vallale on raha tarvis, ning ettevõtluse soosimine toob seda juurde. Usuti ja usaldati maa rendiletaotlejate ettevõtlikkust, hoolivust ning justkui kogukonnale ja vallale suurt ettevõtluse arengusüsti. Muret tundsid nad ka selle pärast, et kui otsustamine lükata kuu võrra edasi, jääb tänavune äritegevus ettevõttel lühikeseks ning seega kasum väi-keseks. Nii näiteks üks volinikest ütles: „Kui me täna otsust ei tee ja juulikuus puhkus ning tuleme kokku alles augustis, on arendajal väga vähe aega veel suvel ettevõtlusega alustamiseks. Siis pole mõtet projektiga edasi minna.”

Volikogu esimees Merike Prätz tundus kõige enam kursis olevat ettevõtluse arendajatega. Ta teadis, kes sellega seotud on ja kes mitte. Samuti avaldas ta ka nende toetuseks mitmel korral oma arvamust - usun ettevõtja kompromississe, kes ise on Tsooru piirkonna inimene. Ettevõte ei ela, kui pinge üleval. Kui tulevad avaliku korra probleemid, saab lepinguid lõpetada. Piirkonna investeeringuid palju pole, ega palju äriprojekte, et Tsoorus kala püüda. Riski ei näe, sõnas ta oma toetuskõne lõpus.

Lisaks Oudekki Loone paljudele küsimustele, avaldas pahameelt ja tõstis päevakorda veel mitmeid lahendamata küsimusi volikogu liige Raivo Vallner - Kogukond on omavahel tülli aetud. Jõuga rünnatakse kodanikku volikogus. Tsooru park kinnistu on omavalitsuse kaitstav objekt, millega seotud paisjärv, park ja saareke. Objekt on ka keskkonnaregistris. Firma registreeriti alles aprilli lõpus. Materjalide hulgas pole nende taotlust ega plaane. Pole teada ka valla spetsialistide seisukohti. Toormaterjal on toodud volikogu ette. Materjalide hulgas ei näe tegevuse registreerimist veeregistris. Kas tegemist on teiste kalaliikide sisse toomisega, mis võivad kohalikke liike ohustada. Jutt käib, et kohe peale otsuse saamist hakatakse toimetama. Kas atribuutika on siis juba olemas?

Oli teisigi küsijaid, kuid lõpuks loobuti nende esitamisest, sest aeg lendas ja vastusteks „ei tea", „sellega tegeletakse alles pärast nõusoleku saamist" jne ei viinud arutelu edasi.

Vallavolikogu Tsooru paisjärve andmise poolt hääletamas. Volikogu on justkui kahte lehte jagunenud. Pildi parempool olid kõik selle poolt (väljaarvatud Üllar Salumets, kes jäi erapooletuks). Nende vastas istujad aga pooldasid otsustamise edasilükkamist. Pilt on tehtud internetist. Volikogu istungi salvestus on YouTubes järelvaadatav.

Toimus hääletamine. Kui ennem pooldasid otsustamist koheselt seitse volinikku, siis vahepeal oli üks liige juurde tulnud ning kaheksa poolthäälega võeti otsus vastu. Tsooru paisjärvel võib alustada äritegevuse ettevalmistustöödega. Seitsmest, kellel nappis informatsiooni otsuse vastuvõtmisel, hääletas vastu viis ja erapooletuks jäi kaks volinikku. Tsooru külavanem, Tsooru kandi üks volinikesindaja Jarek Jõela arutelul aktiivselt kaasa ei löönud. Samuti oli ta endamisi vastu võtnud otsuse, et üldse ei löö hääletamises kaasa. Sellised juhused on volikogus varasemast ajast olnud väga haruldased. Miks ta sedasi käitus, ta ei selgitanud volikogule. Kas sisimas pidas ennast siiski seotuks kavandatava äritegevusega? Volikogu esimees Merike Prätz aga oli väga teadlik, et ükski volikogu liikmetest pole otseselt seotud Tsooru järvele kavandatava äritegevusega.

Tsooru paisjärve rendile andmisega seadis volikogu ärihuvid kõrgemale kohaliku elanikkonna huvidest, millega läks vastuollu Vabariigi põhiseadusega.

Kalle Nurk

TSOORU KÜLAVANEM JAREK JÕELA VÄLISTAS ENDA SEOTUST PAISJÄRVELE TOITLUSTUSKOHA RAJAMISEGA

16. juunil oli Antsla vallavolikogus päevakorras 7. punktina „Tsooru pargi kinnisasja osaline kasutusse andmine". Eelnõus seisis, et Antsla vallavalitsusele esitati 05.05.2020 avaldus Tsooru pargi kinnistu koosseisus oleva järve mõttelise osa rentimiseks, eesmärgiga arendada kalapüügiturismi. Avaldust ennast aga volikogu materjalide hulgas polnud. Küsimustele vastates teavitas vallavanem, et selle avalduse esitasid Jarek Jõela ja Lauri Keerov. Samas väitis volikogu esimees Merike Prätz, et koosolekul viibiv ükski volikogu liikmetest maa rendile taotlemisega seotud pole ning ei pea ennast päevakorra punkti arutelu juurest taandama. Vastasel juhul oleks pidanud volikogu liige selleks ajaks istungi toimu-misel ruumist lahkuma. Jarek Jõela jäi volikogu ruu-mi edasi istuma. Samuti väitis vallavanem, et asju on aetud ainult Lauri Keerovi vahendusel. Ometi on ka 19. mail Antsla vallavalitsusele täiendavate selgitustega saadetud vastuskirjas allakirjutanud mõlemad järve rendiletaotlejad. Millal tuli mängu osaühing Sarif Building, jäigi volinikel teadmata. Vallavanema sõnutsi osaühing pole vallavalitsusele avaldust esitanud taotlusega Tsooru paisjärve rentida. Kui volikogu esimees suunas ühe küsimuse vastamise Jarek Jõelale, väljendas viimane imestust selle üle. Tema teab sellest ainult niipalju, kui sõbralt kuulnud.

Ometi jagas Jarek Jõela lahkesti teavet Tsooru paisjärvel arendatavast äriplaanist 18. juunil ilmunud LõunaLehes Vidrik Võsobergi artiklis „Väikejärvele kalakohviku rajamise plaan vallandas vastasseisu". Lehes kirjutatakse, et rajaja on petitsiooni peale pahane. Kalakasvatuse rajamise eestvedaja on kohalik talunik, külavanem, aktivist ja vallavolikogu liige Jarek Jõela.

Lõuna Leht märkis vestlust algatades, et kuuldavasti on tal Tsooru järve ka selle saarekesega suuri plaane, ning uuris, millised täpsemalt.

„See on muidugi suhteline mõiste, et mis on suur ja mis väike," alustas Jõela. „Te kindlasti helistate selle nõndanimetatud petitsiooni pärast - ütlen, et inimeste käest valega allkirju välja meelitada pole viisakas."

Plaanis on teha üks viisakas väikene söögikoht, kus saaks püüda kala ja see kohapeal ära grillida," selgitas aktivist ettevõtmist.

Jõelal oli sel teisipäeval meel mõru: ees oli volikogu istung, kus pidi otsustatama, kas turismirajatise loomiseks antakse luba või mitte - petitsioon oli aga plaanidele omajagu kaikaid kodaratesse loopinud. Ettevõtja ütles, et ta pole petitsiooniga teps mitte

nõus.

„ Nagu olen öelnud ka ühele inimesele, kes põhiliselt vastu on - kõige rohkem tõstavad häält need, kes sinna kõige vähem on panustanud", sõnas tsoorulane. „Meie oma sõpruskonnaga ja Tsooru külaga oleme järveäärt niitnud, pargi võsast välja raiunud, küla on teinud talgupäevi. Ja nüüd siis inimesed, kes sõna võtavad, enamikus pole isegi kohalikud. Kohalikke inimesi sealt (petitsiooni toetusallkirjadest) mõni üksik käib üldse läbi. Ja kui paljud on asja vastu, siis rahva üldkoosolek küll seda ei näidanud. Kõik kohalolijad inimesed olid nõus, järelikult teistele ei pakkunud huvi, kui ei tuldud koosolekule."

Jarek Jõela ütles, et rahvakoosolekul näidati kõigile ehitusjooniseid. Ka üks vastukaja peamistest organiseerijatest, „kes on selle taga, et asi suure käraga põhja lasta", peaks Jõela kinnitusel olema plaane näinud ja teadma, et järve pole kavas pontoonsildu täis pikkida.

„Inimeste rahustuseks võib öelda niipalju, et hordide viisi sinna rahvast küll kokku jooksma ei hakka." ütles Jõela mure kohta müra ja reostuse pärast. „Kaks-kolm seltskonda tuleb korraga kõige rohkem. Müra ja valju muusika - eks meeleolumuusika ikka pannakse mängima, aga see pole Rammstein või midagi sellist, see eesmärk küll ei ole."

Jõela leiab, et petitsioon on üle paisutatud. Tema sõnul on projektil olemas nii keskkonnaameti kui muinsuskaitse kooskõlastused ning veterinaar- ja toiduametiga suhtlemine käib. Seda sai teada ka koosolekul osalenud.

„Ma saan neist inimestest tegelikult aru - enda eest tuleb seista, aga palun tehke seda asja ausalt, mitte valedele tuginedes," ütles turismiedandaja. „Petitsiooni algatajad oleks võinud mõelda ka selle peale, et äkki nad teevad nendele kohalikele inimestele,. kes seda asja sooviksid, hoopis liiga, kui nad jäävad võib-olla heast söögikohast ilma".

Jarek Jõela intervjuus LõunaLehele on mitu vastuolulist tegurit. Võib-olla Jarek Jõela sõpruskond teadis, mis eesmärgi nimel nad Tsooru paisjärve kallast niitsid, parki võsast puhastasid jne. Kindlasti ei aimanud suurest äriplaanist talgutel osalenud külarahvas. Seda kõike tehti ikka selle nimel, et külakeskus ja park muutuks ilusamaks ja vaatamisväärsemaks. Seda tõestab asjaolu, et palju pargis korrastustöid teinutest on alla kirjutanud nii petitsioonile kui ka külas liikvel olnud allkirjakogumislehele. Tegelikult ei toimunud ka rahva üldkoosolekut. Rahvast kutsuti küll kokku vähe tähelepanu püüdva planguteatisega, et soovitakse arutada, mida teha järvesaarekesega. Kuulutusel polnud projektist ega selle tutvustamisest juttugi. Samuti ei toimunud koosolekul hääletust, kes on järvele rajatava ettevõtlusega nõus. Ajalehes Jarek Jõela süüdistab kedagi vastukaja peamist organiseerijat, kes sooviks justkui projekti suure käraga põhja lasta ja peaks olema ise näinud plaane.

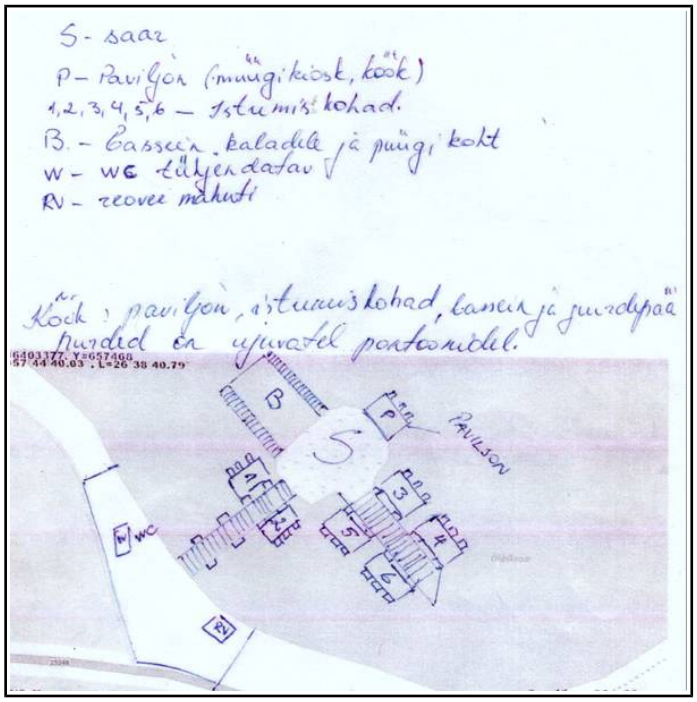

Joonis Tsooru paisjärvele paigaldatavatest ehitistest, mis oli volikogul ainsa projektjoonisena otsustamise alusmaterjalide hulgas.

Plaanidega aga on lugu nõnda, et kui need olemas ongi, siis on seda vähesed näinud. Igatahes volikogu sai tutvumiseks ainult ülal pildil oleva joonise. Samuti tuli volikogus ilmsiks, et vallavalitsuses puuduvad dokumendid keskkonnaameti ja muinsuskaitse kooskõlastustega. Nende ametkondadega on suheldud ainult telefoni teel. Keskkonnaamet aga on vastanud järelpärimisele, et neile pole laekunud ühtegi avaldust osaühing Sarif Buildingilt kooskõlastuse saamiseks ja pole ka ühtegi kooskõlastust Tsooru paisjärvel kalatursimi arendamiseks väljastatud.

Samuti on poolik tõde seegi, et ainult tema koos sõprade ja külarahvaga on järve äärt korrastanud väites, et see, kes kõige rohkem häält tõstavad, on sinna kõige vähem panustanud. Just Jareku poolt hooldatava järvekalda vastaskülg on hoopis kõige enam hooldatud ja seda igapäevaselt. Nemad on niitnud nii järvekallast kui ka püüdnud võidelda järve kinnikasvamise eest ning seda teevad äritegevuse vastu alustanud allkirjakogujad.

Jääb vaid küsida, kes ikkagi ajab asja ausalt ja ei tugine valedele?

Kalle Nurk

VALLAVOLIKOGU EIRAS AVALIKKU ARVAMUST

Kristina Viin (sündinud 22. novembril 1985 Võrus) on eesti kunstnik, illustraator ja luuletaja. Viin on lõpetanud Tartu Kõrgema Kunstikooli skulptorina ning õppinud Tartu Ülikoolis usuteadust (alates 2015). Temalt on ilmunud luulekogud "Nõtkel elevandisammul[1]" (2014) ja "Isepüüdleja[2]" (2018), samuti luulet Loomingus, Vikerkaares, Müürilehes, Värskes Rõhus ja mujal kogumikes, aga ka kunstiarvustusi ja artikleid. Kristina Viin on illustreerinud luulekogusid, lasteraamatuid ja väljaandeid, esinenud näitustel Eestis ja Soomes. Ta on teinud lavakujunduse Tartu Üliõpilasteatri etendusele "Daniil Harms ehk Geeniuse elu". Viin on Eesti Akadeemise Orientaalseltsi ja Eesti Kirjanike Liidu liige. (Kristina Viina tutvustus ja foto on võetud internetist.)

18. juuni LõunaLehes ja 19. juuni Lõuna-Eesti Postimees avaldavad loo Tsooru paisjärve kavandatavast kalapüügi koha väljaehitamise plaanidest.

Mõlemas loos on kesksel kohal ka Kristina Viina poolt 6. juunil internetis avatud petitsiooni „Vabastame Tsooru järve ja kauni järvesaare äritegevuse küüsist!"

Antsla vallavalitsusele esitatati avaldus väikesel järvekesel ja järvesaarel äritegevuse alustamiseks. Selgus, et on korraldatud koosolek, kus tehti kohapeal kiire otsus ning see otsus võeti vastu ilma kõiki elanikke sellest teavitamata ning nendelt nõusolekut küsimata. Kõigi järveäärsete elanike poole pole ideega isegi pöördutud.

Väiksele looduskaunile järvele kavatsetakse rajada ujuvatel pontoonidel sillad, kus hakatakse arendama kalaturismi, püüdma võrkbasseinist kala ning seda kohapealgrillima.

Selline otsus mõjutab ka järveäärsete kinnistute väärtust, kuna kaob looduslik vaade järvele. Tsooru, mis jääb ka Juhan Jaigi ja Artur Adsoni lapsepõlveradadele, pakub möödasõitjatele ja kohalikele elanikele silmailu just oma looduskauni järvekesega ja vaatega vanalt veskilt sellele. Väiksel saarekesel pesitsevad linnud. Ümbruskonna reostamise ja müra asemel võiks korda teha supelranna lastele ning ehitada jalakäijatele tee ohtlikele järveäärsetele kurvidele, kus sõidavad suured veomasinad.

Seisame vastu vallavolikogu otsusele alustada Tsooru järvel äritegevust! Soovime, et järveke säiliks ka tulevastele põlvedele. Eelistame vaikust ja rahu. Oleme Tsooru järvel ja järvesaarel kavandatava äritegevuse vastu.

Mis on petitsioon? *Petitsioon.ee võimaldab tavainimesel osaleda ühiskonda puudutavates küsimustes. Siin saad koguda allkirju erinevate aktsioonide toetuseks, viia läbi arvamushääletusi või koguda lubadusi ühisteks tegudeks. Tuhandete mõttekaaslaste toel on võimalik toetada ettevõtmisi muutmaks paremaks ümbritsevat elukeskkonda.*

Antsla vallavolikogu päevaks, kus arutati Tsooru paisjärve rendileandmise küsimust, oli petitsioonile antud 92 häält, mis Külalehe ilmumise ajaks on ületanud juba saja piirimaa. Mitmed volikogu liikmed eirasid üldsuse toetust, viidates asjaolule, et paljud toetajad pole isegi Antsla valla elanikud. Selline lähenemine on täielik vastand valla üleskutsele – **Tulge Antsla valda elama! Meil on ilus loodus.** Just selle ilusa ja vaikse koha pärast kolis perekond Viin Tsooru elama. 2012. aasta Külaleht nr 90 artiklis „Tsooru köidab oma loodusliku iluga" teebki lähemalt tutvust uuselanikega. Loos üks lõiguke annab hea kokkuvõtte, kuidas iga väiksemgi detail võib saada määravaks.

„… Hetkel on Kristinal õpingutes väike paus, sest käesoleva aasta mais sündis poeg Linnart Majjai. Huvitav on poisslapse nimesaamise lugu. Nimelt sünnitusmajja sõites istus kobras keset teed ja ei mõelnudki kõrvale astuda. Vana Võrumaal kutsuti kobrast „majjai" või „majajaks". Vahepeal oli Eestis kobras haruldane loom, kuid nüüd annab ta oma tegevusega jälle kõikjal märku. Võttes tütrest eeskuju, lõpetas ka Sylva Tallinna Ülikooli kunstiteraapia eriala ning töötab Võru Järve koolis kunstiõpetajana. Mõned tunnid nädalas töötab ta Võru haigla juures, tehes kunstiteraapilist ravi. Võrumaa on koht, kust ta lahkuda ei taha. Tal oli salajane soov leida endale päris oma looduskaunis koht, kus maja oleks järve ääres. Nii asutigi otsima uut eluaset, mis sarnaneks vanavanemate talukohaga. Nad meenutavad suvelõpu päeva, kui sõitsid mööda Tsooru paisjärvest ning peatusid küla kaubanduskeskuse juures. Kaugemalt nad enam otsinud ei olekski, sest töölkäimine oleks muutunud liiga kulukaks ja aeganõudvaks. Sylva ei teadnud müügil olevatest majadest midagi, aga viskas niisama nalja, et siinkandis olevat maja müüa. Ja selgus, et järve ääres elav Aasa Koobak otsib juba pikemat aega oma kodule uut pererahvast.

3. septembril oligi see päev, kui üle Ööbiksaare talu ukseläve astus perekond Viin.

Mitte ainult maja, mida ähvardas tühjaksjäämise oht, ei rõõmustanud uute elanike üle. Ka tsoorulased on endale saanud andeka ja teotahtelise perekonna.

Kristina ja Sylva on alalised külalised Tsooru rahvamajas, lüües ise kaasa huviringides ning andes oma oskusi edasi kunstiringis. ...” (väljavõte Külalehe artiklist).

Perekond Viina kodus on peatunud paljud kunstikallakuga inimesed, nautides siinset ilu ja vaikust. Osates hinnata seda väärtust, on paljud neist ka petitsioonile alla kirjutanud. Need inimesed on võib-olla Tsoorus rohkem viibinud, kui mõni vallavolinik, kes arvab paremini teadvat, mis Tsooru kandi rahvale kasulikum on. Kas ka pärast sellist vallavolikogu suhtumist soovib keegi kindlustundega Antsla valda uut kodu rajada?

Kalle Nurk

KÜLAELANIKUD TOETASID ALLKIRJADEGA JÄRVESAARE PÄÄSTMISE AKTSIOONI

16. juunil edastas Silva Viin Antsla vallavolikogule 21 toetusallkirjaga avalduse. Lisaks allkirjade lehele oli kaasas ka teine avaldus. Kuna see oli avalik pöördumine, avaldab Külaleht selle täies mahus.

Silva Viin

Antsla vallavalitsusele. 15.06.2020

Avaldus

Kirjutan, sest kuulsin eelmisel nädalal, et Tsooru järvel ja järvesaarel on plaanis alustada äritegevust. Selline äritegevus (väikesele järvesaarele ja selle lähedale järvele tulevad sillad, ehitised, järve tuleb võrkbassein) toob kaasa piirkonnas kardinaalse üldilme muutuse, mis jääb koheselt silma igale möödasõitjale.

Kavandatav tegevus võib häirida ümbruskonna elanike rahu, Järvesaarel ja lähikonnas pesitsevad erinevad linnud, kelle rahu saaks häiritud.

Paljud elanikud ei ole üldse nõus äritegevuse alustamisega järvel. Minu jaoks tähendaks selline tegevus minu kodu vahetus läheduses väga suurt muutust, kuna objekt on minu kodust vaevalt kahesaja meetri kaugusel. Kui aknast välja vaatan, katab praegu kogu vaadet looduslik vaade järvesaarele. Olen kogenud, kuidas järve kohal kostavad helid väga selgelt isegi üle järve, objekt on aga vahetus läheduses.

Äritegevuse korral hakkab külastajate sumin ning muusika mind väga häirima, vaade muutub häirivaks, järvelt ja saarelt on omakorda vaade minu kodule (olen justkui „peo peal“ , kuna elan ju justkui väikesel poolsaarel täpselt järvesaare vastas).

Valla arengukavast loen, et kõigile valla elanikele on tagatud sotsiaalne kaitse, mis annab kindlustunde tuleviku suhtes ja et elanike rahulolu näitajate reas on elukeskkonna kvaliteet, sh turvatunne esikohal. Praegu on paljude piirkonna inimeste kindlustunne elukeskkonna kvaliteedi suhtes tugevalt häiritud.

Mulle küll teatati, et poe juures on üles pandud teade, kutse koosolekule, kui olin haiguslehel, seetõttu koosolekul ei käinud. Lihtsalt ei osanud arvatagi, et tehakse selline otsus ilma mind teavitamata (kuigi elan ju vahetus läheduses). Kuna sain teada, et külavanem ise on projektiga seotud, ei pöördunud ma külavanema poole vaid hakkasin ise uurima, mida teised ümbruskonna elanikud asjast arvavad. Selgus, et väga paljud polnud kas kuulutust näinudki või siis polnud kuulutuse sõnastusest välja lugenud, et koos-olek toob kaasa millegi otsustamise, mis muudab piir-konna ilmet nii suurel määral, mitmete jaoks on ka-vandatav tegevus tugevalt häiriv. Paljud soovisid, et saar püsiks oma looduslikus ilus, samuti ei saadud aru, mis kasu selline projekt oma küla elanikele tuua võiks.

Teema on külaelanike ja veel paljude lähi- ja ümberkaudsete elanike jaoks väga tähtis, leiti, et teavitamine oli ebapiisav.

Antsla valla arengukavast aga loen, et otsuste kujundamise protsessi ja aktiivsemasse seltsi- ja kultuuriellu kaasatud enamus elanikkonnast. Et oluline on elanikkonna teavitamine nende võimalustest enam kaasa rääkida valla arengu kujundamisel. Koostöös kodanikeühendustega ning infotehnoloogia võimalusi kasutades on valla juhtimisse, otsuste kujundamise protsessi ja aktiivsemasse seltsi- ja kultuuriellu kaasatud enamus elanikkonnast. (Valla arengukava visioon 2024). Paljud külaelanikud arvasid, et edaspidi peaksime olema aktiivsemad.

Tsoorus asuvad kohaliku kaitse alused Tsooru puiestee ja Tsooru park, mis koos järvega moodustab terviku- Tsoorust läbi sõites puude vahelt, kaunis pargivaade läheb üle imeliseks järvevaateks. See kaunis loodusvaade ei jäta kedagi külmaks, see puudutab, jääb meelde ka läbisõitjaile. Elades järve kaldal näen sageli, kuidas auto aeglustab või peatub, inimesed pildistavad kaunist vaadet.

Antsla valla üldplaneeringus on kirjas: keelatud on kaitse alla võetud looduse üksikobjekti kaitse-eeskirjaga vastuolus olev või objekti seisundit või ilmet kahjustada võiv tegevus, kui seda ei tingi objekti säilitamiseks või objektist tekkiva kahju vältimiseks rakendatavad abinõud.

Kuigi järv jääb kaitsealusest alast välja (on siiski selle väga vahetus läheduses), leian, et puiestee, park ja järv määravad üheskoos Tsooru keskuse ilme

ja kui tahetakse midagi muuta, siis peaks väga põhjalikult uurima selle tegevuse mõju. Arvestama peab, et ilmet mõjutab ka ajutine tegevus, iseäranis kui see toimub kevad- suvi- sügisperioodil.

Arvan, et enne järvel äritegevuse alustamist tuleks uurida, kas järvele paigaldatavad pontoonid ei hakka veevoolu takistama- seeläbi kiireneks veetaimede vohamine, mis niigi viimastel aastatel murettekitavalt järjest laienenud. (olen jõudumööda suviti veetaimi välja tirinud, siiski on sellest vähe kasu, ka koprad teevad palju pahandust, vedades puid ja oksi järve).

Arengukavast loen, et arendustegevustes ning nende kooskõlastamisel püütakse leida keskkonnasäästlikke ja looduskeskkonda minimaalselt mõjutavaid lahendusi, et kavas on veekogude seisundi parandamine. Äritegevus toob kaasa looduse häirimise, järvesaarel pesitsevad linnud. Olen jälginud järve kohal väike-konnakotkapaari lendamas, nad võivad pesitseda küll kaugemal, kuid Tsooru järve piirkond on järelikult neile toitumisalaks. Samuti olen märganud, et kui on mingi müra (näiteks kui mul on majaremont), siis linnud ei tule. Konnakotkas on I kategooria ohustatud loomaliikide nimekirjas.

Küsitav on, kas järvesaare pind üldse kannatab välja sellisel määral inimtegevust. Järvevesi on suviti väga soe, mõnikord isegi 27-28 kraadi, sest vesi on tume, läbivool aeglane, vähene. Kalad võrgus oleksid tugevas stressis, võivad isegi surra. Interneti andmetel karpkaladele sobiv temperatuur on 20 kraadi ringis, lõhel ja forellil on see vähem, 14-18 kraadi, need kalad tahavad külma hapnikurikast tugevama vooluga vett. Mõtte, et veetemperatuur kaladele ei sobi, käisid välja mitmed Tsooru elanikud. Kardan, et idee pole lõpuni läbi mõeldud.

Antsla valla SWOT analüüsis tuuakse välja Antsla valla kaunis, puutumatu ja metsik loodus nii võimalusena kui ohustatuna. Arvan et ka need kaunid kohad, mis ei ole kaitsealustena kirjas, vajavad siiski kaitsvat suhtumist.

Äritegevuse alustamise teema Tsooru järvel ja järvesaarel muudab keskkonda suurel määral, teema on väga paljudele Tsooru inimestele väga raske, kindlasti vajab see mitmekülgset mõjude uurimist ja põhjalikku läbi arutamist.

Lisa: Avaldus Tsooru järve kaitseks koos allkirjadega

Lugupidamisega,

Antsla valla elanik Ööbiksaare talust

Sylva Viin

<u>LISA</u>

„Avaldus Tsooru järve kaitseks

Kaunis loodusvaade Tsooru järvele pakub silmailu nii kohalikele kui läbisõitjaile ja on Tsoorule justkui visiitkaardiks. Nüüd on järvele ja järvesaarele otsustatud rajada äritegevuse eesmärgil ujuvatel pontoonidel ehitis, sillad, millel hakatakse arendama kalaturismi: püüdma võrkbasseinist kala ning seda kohapeal valmistama. Selgub, et on korraldatud koosolek, kus kohapeal tehti kaalutlemata kire otsus ilma, et oleks ümbruskonna, sealhulgas kõiki järveäärseid elanikke teavitatud ja nendelt arvamust küsitud. Kavandatav tegevus võib häirida ümbruskonna elanike rahu ja vähendada kinnisvara väärtust. Järvesaarel ja lähikonnas pesitsevad erinevad linnud, kelle rahu saaks häiritud, paigaldatavad pontoonid võivad takistada veevoolu ja seeläbi kiirendada veetaimede vohamist, mis niigi on viimastel aastatel järjest laienenud. Küsitav ja uurimist vajav on asjaolu, kas saare pind üldse kannatab välja laiemat inimtegevust, ehitustegevust ja milline on selle mõju. Arvan, et Tsooru järv ja järvesaar peavad jääma muutumatuna nõnda nagu nad praegu on, et ka järgnevad põlvkonnad saaksid kaunist loodusvaadet nautida. Olen Tsooru järvel ja kaunil järvesaarel kavandatava äritegevuse vastu.”

Sylva Viin oli volikogu koosoleku päeval ka ise kohal, et vajadusel volinike küsimustele vastata. Üllatus oli suur, kui mitmed volinikud avalduse sisusse süüvimata hakkasid arutama, kui palju allkirjadest ikka kust külast on. Šokeerivaks muutus olukord, kui volikogu esimees lasi volinik Lea Jõeverel avalikkuse ees (kuna volikogu on interneti vahendusel otse-ülekandes) Sylva Viina solvata alljärgneva väljaütlemisega:

„Mina Tsooru elanikuna, põlise elanikuna, mul on häbi Tsooru küla pärast. Et ei saada kokku, hoitakse nurga taha, üks sinna, teine tänna, korjatakse allkirju. Ma tunnen inimesi, kes allkirja andnud. Meie oma keskusest pole ükski sinna allkirja andnud. Ma elan keskuses. Minu kõrval on saekaater, minu kõrval on baar olnud, on rahvamaja. Ei ole teema. Elab üle. Alati on nii, et kes tulevad väljaspoolt, ostavad endale kinnisvara, on hästi kriitilised selle küla üle. Aga me oleme siin elanud, kaua aega elanud. Kui rääkida mingitest ärimeestest, siis tule taevas appi. Need on meie lihtsad küla inimesed. Seda ei saa võtta selles mõttes nagu ärimehega, et miljoneid ajab kokku.

Olgem natuke sallivamad. Ja laske natuke katsetada. Ei saa niimoodi. Nagu inimesed lihtsalt isikliku viha pärast ja keeratakse küla elu pea peale. Ja nüüd me oleme siin volikogus kõigi silme ees, kus Tsooru küla tülitseb. See on häbi, see on häbi meie külale.”

Lea Jõevere oma väljaütlemisega annab mõista, et enda silmis on ta Tsooru kandi elanikud jaganud mitmetesse gruppidesse ja klassidesse.

1. Põliselanikud ja sisserännanud
2. Keskuse elanikud ja kaugemal elavad inimesed
3. Kui tema peab olema tunda saanud müra, ei peaks ka teised vaikuses ja ilusa looduse rüppes elama.
4. Kõik sisserännanud on kriitilised ja kiuslikud
5. Ärimees on ainult siis, kui ajab miljoneid kokku. Lihtne külaelanikust ettevõtja võib endale kõike lubada. Isegi siis, kui see tuleb kellegi teise arvelt.

6. Kas inimest, kes kaitseb oma kodu, loodust, valla põhitõdesid, saab nimetada küla vaenlaseks.

Lea Jõevere oma sõnavõtus unustas ära asjaolu, et nädal enne volikogu komisjonide ühisistungil oli päevakorras palve mitte seda punkti volikokku viia, sest see on liiga toores. Toimus pikk arutelu, mida oleks veel vaja lahendada enne otsustamist. Kuid otsustati teisiti. Lihtsad külaelanikud ei toonud seda teemat volikogu ette, vaid volinikud ise. Kui enne volikogu oli teada rahva nii suur vastuseis, oleks võinud teema päevakorrast välja hääletada või siis vallavalitsus eelnõu tagasi võtta. Aga seda ei tehtud.

Punase joonega piiritletud maa-ala otsustas Antsla vallavolikogu anda viieks aastaks rendile osaühing Sarif Buildingile. Kalapüügi äriga on lähedalt seotud ka Pärlimäe ja järve kinnistu. Pärlimäe kinnistule on planeeritud autode parkimine ja Järve talumaadele prügi ladustamine ning sealt majapidamisest saadakse ka vool bontoonsildadele. Foto pärineb volikogule otsuste tegemiseks alusmaterjalina.

Külaelanikud tunnevad Sylvat kui südamlikku ja abivalmis inimest. Esimestest päevadest Tsooru ela-ma asudes on ta külaellu aktiivselt sisse elanud, juhendanud laste kunstiringi, tantsinud naisrahvatantsurühmas, laulnud ansamblis, tantsinud koos linetantsijatega jne. Selles inimeses ei saa olla viha kellegi vastu.

Mul on häbi volikogu ees, kes lasi ühel volinikul rahus välja lugeda kogu oma sisemuses peituva arvamuse kaaskülaelanike suhtes. Häbi, et volikogus kasutatakse „teerulli" meetodit ja toimub salatsemine ning ollakse sallivad otsustamiseks vale informatsiooni jagajate suhtes.

Pärast vallavolikogu on mitmed inimesed minuga ühendust võtnud ja soovinud selgitust, mis meil seal volikogus ikkagi toimub. Ega isegi leia selgitust, miks on mitmetel juhtudel otsused läbi läinud ainult napi enamushäältega. Mitte ainult Tsooru kogukond pole lõhenenud vaid seda teravat vastandarvamust on kohati tunda volikoguski.

Vesteldes inimestega on tunda nendes südametunnistuse piinasid, et keerasid allkirjakogujale selja. Nad on isegi tunnistanud, miks ei andnud allkirja ja põhjused on erinevaid. Samas peavad nad õigeks Sylva võitlust oma kodu eest ja oleksid seda ka ise teinud, kui nõnda oleks tungitud nende akna alla.

Sylva on hiljem selgitanud, et vaadet oma kodust paarisaja meetri kaugusel asuvale ilusale saarekesele, mõtles ta selle all kaugust koduaknast. Tegelikult eraldab rendile antavat maad ja Ööbiksaare talu ainult mõned meetrid veepinda. Kas ärimehed ja vallaametnikud sellise lahendusega soovisid mängust välja lülitada Ööbiksaare talu, kui renditava veekogu otsese naabri?

Kalle Nurk

HIRM OMAENDA KÜLA INIMESTEGA SUHELDA

Oudekki Loone. Pilt on tehtud 16. juulil 2016.

Foto: internetist

Leides Antsla vallavolikogu juunikuu materjalidest taotluse kasutada Tsooru järve kalapüügiturismi arendamiseks, oli mul esialgu hea meel. On ju tore, vahvate suviste sündmustega meie külad elavad, kui inimesed kokku tulevad ja üheskoos midagi niisugust teevad, et kõigil läheb paremaks. Ja nii saame ka teistele inimestele näidata kui ilus Võrumaa ikka on ja kui aktiivsed inimesed siin elavad.

Paraku, saatan on detailides, nagu alati. Juba projekti lugedes tundus see väga visandlik – esimene õhku visatud mõte, millele pole liha luudele kasvatatud. Järvele tuuakse võrkbasseinis kalad, kõik ümbritsetakse ujuvplatvormidega, seal toitlustatakse. Reovesi viiakse ära. Puudus igasugune selgus, milline on selle projekti efekt järve ökoloogilisele tasakaalule, milliseid üritusi planeeritakse teha, kui paljusid inimesi arvatakse hooajal läbi käivat, kas eesmärk on pakkuda midagi eelkõige kohalikele või turundada väljapoole (kui palju lisaks inimesi tuleb), milline on selle kalapüügikorralduse ajakava.

Vahetult enne volikogu osutus ka, et kalapüügi-ettevõtmine oli kogukonna kahte lehte ajanud. Volikogule laekus nii 12 inimese toetusallkirjadega avaldus projektile kui ka teine, 18 allkirjaga avaldus, kus avaldati sellele ettevõtmisele vastuseisu. Vastuseisjate argumendid olid ühelt poolt looduskaitselised ning teiselt poolt avaldasid muret, kuidas kogu ettevõtmine mõjutab järveäärsete elanike elukvaliteeti. Kahjuks ka volikogu istungil ei ilmnenud rohkem selgust: ilmnes, et projekt ongi parasjagu idee kujul, suur osa kohalikke kaasamata ning keegi ei suutnud anda ettekujutust, kuidas kogukond tervikuna (mitte ainult üksikud korraldajad) sellest ettevõtmisest võidavad. Paraku ka selle asemel, et kaasata ning selgitada, hakati inetusi pilduma (kuni nõudmiseni „mis haigus sul siis ka oli, et sa meie koosolekule tulla ei saanud"). Need on hetked, kus oli piinlik: ei pea ju asju poolsalaja ja jõuga tegema. Kui idee on hea, saab selles kõiki veenda. Tegin ettepaneku projekti arutamine järgmise volikoguni edasi lükata, kahjuks jäid siin aga hääled viiki.

Hirm omaenda küla inimestega suhelda? Soovimatus teisi arvamusi kuulata ja konsensust leida? Kasumi pühaks pidamine? Mina olen sügavalt veendunud, et inimesi tuleb kuulata ning alati on kokkulepped võimalikud. Tuleb lihtsalt otsida viisi, kuidas kõigi osaliste olukord läheks natuke paremaks. See võtab aega, nõuab fantaasiat, aga on alati võimalik.

Mida nüüd edasi teha? Kindlasti ei saa lubada, et ühisel maal, mida Tsooru järv on, toimuvad ettevõtmised, mis on mõnedele selle maa kasutajates absoluutselt vastuvõtmatud. Lisaks, igasugune tegevus, mis toimub ühisel maal, peab andma kasu kogu külale, mitte ainult korraldavale äriühingule. Ja loomulikult tuleb korvata rahu rikkumised vahetus läheduses elavatele inimestele ning – kõigepealt – viia läbi korralik ökoloogiline analüüs, mis meile kõigile kinnitab, et Tsooru järv ning järvesaar on kaunid ja elavad ka järgnevate põlvkondade jaoks.

Loodan veel, et Tsooru elanikud tulevad uuesti kõik kokku ning arutavad plaanitava ettevõtmise uuesti läbi. Kui asju teha ühiselt, siis tulevad need paremini välja. Vastu ühist tahet ei saa aga ühtegi projekti teha: keegi ei taha tulla kala püüdma ja küpsetama kohta, kus pooled kodanikud aktiivselt oma pahameelt selle vastu üles näitavad.

Oudekki Loone,
riigikogulane ja
Antsla vallavolikogu liige

TSOORU KOGUKOND ON KATKI

Ilma põhjaliku infota ei sünni häid otsuseid. Sooviksin, et juhtum Tsooru paisjärvega oleks Vallavolikogule ja -valitsusele heaks õppetunniks. Volikogu oleks pidanud aja maha võtma ja laskma vallavalitsusel koguda veel materjale, korraldama avaliku infokoosoleku ja arutelu, kuidas jõuda nii kalapüügikohast mõjutatud elanike, turismi arengu kui ka liiklusohutuse korraldamiseks kõige parema lahenduseni. Volikogu enamus tegi otsuse tugevama õigusega, arvestamata kodanikuaktiivsust ja seda, et kiire otsus ainult süvendab tsoorukate niigi konfliktseid suhteid.

Airi Hallik-Konnula

Ühe vastanduse tahaksin siin ära rääkida: ühe volikogu liikme jutust jäi kõlama, justkui oleks põliselanikel rohkem otsustusõigust ja teadmist asjaoludest. Jah, see on oluline, kui räägime looduse ja kultuuripärandi kaitsest. Sellest, mis teeb ühe paiga keskkonna poolest eriliseks. Aga arenduste osas peab eriti neil elanikel, keda arendus vahetult puudutab, olema piisav informeeritus ja ühesugune õigus kaasa rääkida. Avatus uutele inimestele ja ideedele on areneva küla, aleviku ja linna tunnuseks.

Antsla valla arengukavas sai mitmete inimeste osalusel sõnastatud visioon **„Antsla vald on hää väega kotus, kus on rahulolevad inimesed ja mitmekülgsed võimalused eneseteostuseks."** Seda visiooni on raske teostada, kui kogukonnad on katki.

Aili Hallik-Konnula,
vallavolikogu liige

KORGEMÄE PÕLISRAHVASTE LIIKUMINE ON VÕTNUD TSOORU PAISJÄRVEL TOIMUVA OMA HUVIORBIIDILE

Haanjamaal on Korgemäe põlisrahvaste liikumine tegutsenud juba kümmekond aastat, mille eesotsas on Haanja kandi kärajad Agu Hollo ja Alvar Vodi. Korgemäe põlisrahvaste liikujatest on Külalehes varemgi juttu olnud. Jääb ju Tsooru kant Rõuge kihelkonda ja nii on siingi loodud oma rakuke. Korgemäe liikmeskonna üheks prioritideediks on seista põlisrahva huvide eest ja kaitsta loodust. Meediavalgusesse kerkinud „tants" Tsooru paisjärve ümber tehti välkkiire otsus ja viieliikmeline seltskond külastas 19. juunil Tsoorut omapoolse hinnangu andmiseks.

Kõigepealt arutleti, kes ikkagi on põliselanik. Eesti seadusandluses on „põliselanik" lahti mõtestamata. Seega võib igaüks ennast nimetada põliseks. Maailma põlisrahva liikumises on selline tava, et paigapealsel alglülil on õigus nimetada põliseks ükskõik keda, kes selle koha väärtuste järgi elab. Kuigi ka korgemäelastel on see mõiste otsusena vastu võtmata, ollakse meelt, et põliselanikuks saab nimetada seda, kes on kohaliku kultuuri ja elanikud enda omaks võtnud.

Pikemalt peatuti Eesti Vabariigi põhiseaduse paragrahv 154 kommentaari juures. Selles on öeldud: „Kohaliku elu küsimuste iseseisev otsustamine tähendab, et volikogu liikmed saavad otsuseid langetada sõltumatult riigi keskvõimust ning seada esikohale kohalikud huvid." Mis aga on kohalikud huvid ja prioriteedid? Need on kohalik volikogu paika pannud oma otsustega.

Kas Antsla vallavolikogu seadis esikohale kohalikud huvid, kui 16. juunil otsustas anda ühe osa avalikus kasutuses olnud Tsooru paisjärvest eraettevõtjatele rendile? Vaekausil oli ühel pool kümmekond toetajaallkirja ja teisel pool üle sajakonna vastuhääle.

Antsla vallavolikogu mõtles kaudselt küll sellele, et kui on ärisid, siis on ta jõukam. Aga mis on antud hetkel ikkagi tähtsam ja kogukonnale vastuvõtlikum.

Korgemäe liikumine tahabki seista selle eest, et volikogu töötaks korralikumalt. Volikogu peaks kaaluma ja arvestama kõikide huvidega. Jääb kahtlus, et Antsla vallavolikogu töötas sel korral nagu kotis, andes nõusoleku maa rendile andmiseks ilma igasuguste tingimusteta viieks aastaks ja tasuta.

Kuidas võib selline otsus mõjuda keskkonnale? Eesti riigil puudub hetkel huvi Tsooru mõisapargi ja paisjärve osas. Küll on Tsooru park võetud 2008. aastal kohaliku kaitse alla. Tsooru järv on paisutatud avaliku veekogu peale, millega kaasnevad ka piiranguvööndid ja ehituskeeluvööndid, mille eest samuti vastutab kohalik omavalitsus.

16. juuni vallavolikogu otsusega on kohalik omavalitsus valinud sellise tee, mida väljaspoolt tagasi keerata ei saa. Tsooru järve tulevikusaatuse eest peavad kohalikud ise hea seisma. Küll võib kogukonna rahvale lohutuseks öelda, et volikogu otsuse alusel järgnevad veel paljud kooskõlastused, projektide nõudlused ja palju muud, enne kui vallavalitsus saab sõlmida rendilepingu. Vallal on küll Tsooru järve osas suured õigused, kuid tal on ka kohustused täita riigi poolt vastuvõetud seadusi. Üks nendest on Looduskaitseseadus.

Korgemäe põlisrahvaste liikumise operatiivstaabile Tsooru paisjärve kaldal seistes jäi mõistmatuks, miks äriettevõtjad soovivad nii väga tungida ühe oma kogukonna liikme akna alla. On ju järv võrdlemisi suur. Samuti jääb arusaamatuks, miks peab kasutusele võtma väikese saarekese, kui nende sõnade kohaselt kogu tegevus saab olema platoosildadel. Kindlasti pole see ainus ja kõige õigem kohavalik kalapüügi edendamiseks Tsooru paisjärvel.

Korgemäe operatiivstaap külastas 19. juunil Tsoorut ja neile jäi mõistmatuks, miks Antsla vallavolikogu just selle järvekese osa koos järvesaarega otsustas anda äritegevuseks.

Foto: Kalle Nurk

Korgemäe põliselanike liikumine on moraalseks toeks Antsla vallaelanikele, kes seisavad selle eest, et säiluksid võimalikult puutumatuna looduslikult kaunid kohad ja tsoorulased saaksid endale selgeks tehtud, kes ikkagi on põliselanik. Võib olla peaks Tsooru kandi rahvas hoopis mõtlema liitumist Rõuge vallaga!? Tsooru kogukonnarahvale rahulikku lõpplahendust soovides asuti koduteele. Ees on ootamas veel mitmed murelapsed. Üks nendest on Mõnistes Peetri jõgi, kus soovitakse samuti omalt poolt toeks olla sealsele kogukonnale.

Kalle Nurk

PEREKOND ALEV PÄLVIS „SUURPERE 2020 „ TIITLI

Tänavu osutus „Suurpere 2020” tiitli väljaselgitamine justkui nõela otsimine heinakuhjast. Komisjonile laekus 76 unikaalset perelugu. Osa peresid oli esitatud mitmekordselt. Seega kandidaate esitati üle 100 korra, mis on nende aastate jooksul kõige suurem number. Avalikkusele tehti see teatavaks Hommik Anuga hooaja viimase saate viimase külalisesinejaga. Neli inimest märkas ja soovis esile tõsta perekond Alevit Võrumaalt Roosiku külast.

Perekond Alev telesaates Hommik Anuga koos „Suurpere 2020” tiitli üleandjatega.

Foto: Kairit Leobod

Külalehe toimetus käis perekond Alevit 16. mail suurpere tiitli omistamise puhul õnnitlemas ja ühtlasi üle andmas Roosiku külaelanike kingitust - roositaimekest. Roos sümboliseerib ja ühendab roosikulasi. Merike ja Aivo võtsid kingituse tänutundega vastu ning olid lahkesti nõus meenutama saate lindistust, sellele eelnenud ja järgnenud hetki. Nad on teada saanud, et üks nende kandidaadiks esitajatest oli Aivo isa Ants Alev. Isa sellest teost eelnevalt kedagi ei teavitanud. Ometi on Aivo emal omapärased võimed ja ta oskas selle kuidagi teada saada. Aivo räägib, et ema võtab kusagilt õhust seda infot ja tunnetab, et nüüd on see nii. Ema sellised võimed on varemgi välja löönud. Aivo ja Merike teavad, et teine nende kandidaadi esitaja on tuttav, kes vahendab Alevite pere jaapanlastega ja kolmaski hea koostööpartner Kanaaridelt. Neljas esitaja jäi teadmata, sest ennem jõudis vestlus kalduda teisele teemale.

Saate Hommik Anuga salvestamine toimus neljapäeval. Tallinnasse sõideti Roosikust välja kolmapäeva hommikul. Kriisi ajas on palju negatiivsust, kuid samas ka positiivsust. Inimesed said paremini kasutada ära oma vaba aega, võtta elu rahulikumalt ja selle võimaluse perekond Alev nüüd siis ära kasutaski. Nad üürisid kaheks ööks Vanalinna suure korteri. Üllatavalt tuli välja käia kaheksa inimese ja kahe päeva eest nelja toalise korteri eest Vanalinnas kõigest 100 eurot. Teine eksootika tabas neid, kui nad astusid üürikorterist välja Pikale tänavale. Kesklinnas, kus ümberringi kõik kauplused, oli liikumas ainult mõni inimene. Linn oli justkui väljasurnud ja nende päralt.

Aivo räägib, kuidas kulges Hommik Anuga saate salvestamine. Algul oli pidulik auhinna üleandmine. Siis tehti paus ning stuudio seati ümber. Sisse toodi diivan, kuhu nad siis istuma paigutati. Tegelikult toimus salvestus ilma pausideta. Teisi vaheseisakuid enam ei olnud. Merike meenutab, kuidas nii mõnigi küsimus pani algul mõtlema ja ütles sõna „Aa”, aga seda mõttepausi televaatajad ei näinud. Kõik vastused tulid justkui kuulipildujast. Peale lindistamist olid nad omavahel mõtisklenud, et kuidas nende jutt küll televiisorist vaadatuna välja näeb. Küsitakse, midagi ütled nagu ära ja siis hakkad mõtlema, et mida ma küll ütlesin. Igatahes oli see hea ja põnev kogemus nende perele.

Perekond Alev on igal aastal koos perega reisinud. Möödunud aastal oli plaanitud kruiisi sõit, mis suvest lükati edasi jõuludesse, siis omakorda edasi aasta algusesse. Koroona eriolukord tõmbas sellelegi plaanile kriipsu peale. Nii, et reisiplaanid on ikka veel päevakorras ja nii siis Joonas kruiisile auhinnaraha paigutuse mõtte välja käiski.

Teist korda elasid Alevid tiitli üleandmise üle koos veelgi suurema pere keskel. Istuti isa-ema juures suure televiisori taga. Vaevalt oli saade käivitunud, kui hakkasid saabuma esimesed telefoniõnnitlused. Aivot ja Merikest on ka juba ette hoiatatud, et neid ootab ees kutse Vabariigi aastapäeval toimuvale presidendi vastuvõtutseremooniale.

Merikesel ja Aivol on hea meel ka selle üle, et õnnestus jälle Roosiku küla avalikkuse ette välja tuua. Varasematel aastatel kuulutati aunimetus Aasta Suurpere välja perepäeval, kus siis ka tiitel üle anti. Sel korral aga seoses koroonaga leiti teine lahendus, mis osutus tegelikult veelgi suuremale ringile vaatamiseks. On ju Hommik Anuga rahva hulgas üks vaadatumaid saateid.

Anu Välba oleks tahtnud nendega veel palju rohkemast rääkida, kuid saateaeg oli piiratud ja niigi tuli palju räägitust omakorda välja monteerida saatelõigu tarvis. Vestluse köitvust tõestab seegi, et saatejuht pärast nendega vestluse lõpetamist pööras pilgu teise kaamerasse ja kuulutas välja muusikapala. Muusikapala televaatajad ei näinud. Ju siis sai lihtsalt eetriaeg otsa. Oli ju selles saates teinegi huvitav kohtumine võrumaalase Tagamets Tarmoga. Ka Tarmoga salvestus toimus samal päeval, vahetult enne Aleveid. Saime teada ka, et kooliikka jõudnud Arturile jäi kõige enam meelde 7000 euro üleandmine, väikesele Esmeraldale aga väga tore saatejuht Anu Välba.

Lisaks saatelindistusele saadi põnev elamus grimmiruumis. Nii näiteks kohtus Kaspar seal oma teatriõpetaja Tarmo Tagametsaga. Merike aga meigiti nõn-

da, et algul pereisa Aivogi ei tundnud teda ära. Tagaruumis sätiti kõigile ka mikrofonid külge. Kõik kaadri taha jäävad abilised olid toredad ja avatud.

Merike ja Aivo on õnnelikud tiitli üle ning tänavad neid, kes neid märkasid ning tunnustasid. Nende elu on ühe meeldejääva hetke ning kogemuse võrra rikkam.

Kalle Nurk

TSOORU RAHVAMAJA JUURES SÜÜDATI KA SEL AASTAL JAANITULI

Tsooru jaanitulease pärast põlengut. Pilt on tehtud 1. juulil 2020. *Foto: Kalle Nurk*

Viimastel aastatel on juhtunud nii, et vaevalt jõutakse jaanipäeval lõke ära põleda, kui lõkkeasemele hakkab tasapisi taas järgmiseks aastak korjuma tulematerjali. Nimelt on Tsooru keskus täis põlispuid, mille oksi tormituuled aeg-ajalt räsivad ja mõne puu või suurema oksagi maha murravad. Seega materjal omast käest võtta ja kuhu teda ikka viia. Eks see ole üheks põhjusekski, miks on inimestel aastas mitmel korral saanud traditsiooniks üheskoos oksahunnikuid põletada.

Sel aastal oli Tsoorus jaanipäev mitmeti teisiti. Seoses koroonaviiruse laialdase levikuga keelati ära kõik suuremad kogunemised ja jaanitulesüütamised. Nii jäeti organiseeritult ära ka rahvamaja juures asuva lõkke süütamine. Ometi on meie keskel inimesi, kes arvavad, et võivad endale kõike lubada. On teada inimene, kes meelitas noori omavoliliselt jaanipäevaööl rahvamaja juures asuvat lõket süütama. Kuigi need noored sel õhtul Tsooru keskuses ei viibinud, süttis siiski õhtul umbes kella 22 paiku tuli, paisates leegid üle puulatvade.

See oli kuritegu! Rahvamaja naabruses elav Maire Ploom on hiljem jutustanud, kuidas nad selle kella paiku trehvasid veel paari inimesega põlemata lõkkekohast mööda jalutama. Oli ilus vaikne jaanipäevaõhtu. Küla kahes otsas asuvas kodus peeti suuremat pidu ja sealt kostus muusikat üle küla. Kedagi teisi ta ei märganud liikumas. Lahku mindi kaupluse juures asuval pargiserval ja kui Maire koju tagasi jalutas, märkas üle rahvamaja katuse paistvat suurt tulekuma. Keegi oli süüdanud vahepeal lõkke ja ise sama märkamatult ka lahkunud. Maire räägib, kuidas valveta jäänud tuli tekitanud temas hirmu ja õudust. Õnneks trehvas just samal ajal mööda sõitma ringsõidul olev abivallavanem Kurmet Müürsepp, kes helistas kohale päästeameti. Kaks tulekustutusautot Mõnistest nägid mitu tundi vaeva, et leekidest jagu saada. Järgmise päeva hommikul üllatas vaatepilt tsoorulasi, kel polnud aimugi öösel toimunust. Lõkkease mustas suurte põlemata ja veega läbiimmutatud ning kustutatud puutüvedest.

Oleks võinud minna ka teisiti ja valveta jäetud tuleleegid süüdata naabruses asuva rahvamaja või siis talumajad. On ju tsoorulastel kahel korral kurvad kogemused olnud, kui inimeste lohakas ja mõtlematu käitumisega maha põlenud rahvamaja. Sellised pahatahtlikud inimesed tuleks välja selgitada. Selleks aga peaks vallavalitsus esitama avalduse politseile, et saaks juurdlust alustada. Ütleb ju vanasõnagi „Kus tegijaid, seal nägijaid.

Kalle Nurk

INIMESED SUHTUSID KOOROONA ERIOLUKORDA MÕISTVALT

Roosiku külas elavate Merike ja Aivo Alevi eluviisi koroonakriis eriti ei mõjutanud. Perefirma asus samas kodumajas, lapsed õpivad nagunii kõik kodukoolis. Küll aga pani neid mõtlema maailma üldine suhtumine. Maamunalt olid justkui kadunud kõik kodutud, nälga ja teisi haigusi põdevad ning nendesse surevad inimesed. Surra võisid, aga mitte ainult koroonasse. Perekond Alev tunnetas ja mõistis tekkinud olukorda, kuid jäi rahulikuks.

Tsooru eakate kollektiivi Elulõng liikmed võtsid koroona eriolukorda samuti rahulikult. Kuigi nad kuulusid riskigruppi, elati mõttega - mis tulema peab, tuleb nagunii.

Sylva Viina töökohta eriolukord ei mõjutanud. Küll sai ta need paar kuud rohkem pühenduda oma tervisele. Ta ei pidanud kodust välja minema. Ka lähedased mõistsid olukorra tõsidust ning püüdsid võimalikult vähe kontakteeruda. Seega tuli Sylvale tekkinud olukord pigem kasuks kui kahjuks.

Perekond Tanel ja Malle Nurk Möldremajast võtsid samuti olukorda küll tõsiselt, aga rahulikult. Ka nende töökoha säilumine oli tagatud. Tanel rääkis, et al-

gul oli kodus töötamine harjumatu. Sama harjumatu oli ka paari kuu pärast taas töökohale naasta. Inimene harjub kiiresti muutuvas olukorras. Ta on arvamusel, et tekkinud olukord pani siiski inimesi natuke teisiti mõtlema ja on veendunud, et niipea ei kiputa massiliselt enam suurüritustele.

Kokkuvõttes võib öelda, et kevadised kaks kuud eriolukorras möödusid Tsooru kandis rahulikult. Inimesed kodust kaugemale liikusid peamiselt ainult toidu järele, järgiti valitsuse antud ettekirjutusi.

Murelikuks teeb aga asjaolu, et inimeste teadvuses on üks asi, käitutakse aga teisiti. Kuigi meedias räägitakse, et koroona pole kuhugi kadunud ja kogemusedki näidanud, kui palju üks inimene ise teadmata võib teisi koroonasse nakatada, oleme kaotanud valvsuse. Elame lootuses, et äkki meid see õnnetus ei taba!

Siiski on meil tarvis tervena vastu pidada vähemalt ajani, mil kättesaadavad ravimid ja vaktsiin koroona haiguse vastu.

Külalehe toimetus soovib kõigile – hoidke ennast, sellega hoiate ka oma kaaskodanikke haigestumast!

Kalle Nurk

TSOORU JÄRVEL ON ILUS KALA PÜÜDA

Kalastajad Tsooru järvel. Pilt on tehtud 17. juunil 2020.
Foto: Kalle Nurk

17. juuni hommikul järvest mööda sõites köitis pilku kalda lähistel põõsaste varjus paat, milles kaks kalameest. See on üpris tavaline, kui Tsooru järvel kalapüüki harrastatakse. Kuna aga päev varem oli volikogus pikk arutelu olnud just Tsooru järvel kalapüügi ettevõtluse arendamise ümber, tegin juttu paadis istujatega. Vanemapoolsed mees ja naine olid lahkesti nõus minu küsimustele vastama. Selgus, et nad on pärit Matsi kandist ning tulid Tsooru autoga, mille järel haagisel paat. Püütud oli juba kaks tundi ning kätte saadud ahvenapoiss kassile. Söödana kasutasid nad konksu otsas ussikest. Kalastamisharrastus on neil veres juba lapsepõlvest, kuid Tsoorus kalaõnne proovimas esimest korda. Seekordne siia tuleku põhjus oli lihtsalt juhus. Nad olid teadlikud, et on ilusa vaatega järveke ja just selle päeva hommik trumpas Tsooru kõik teised kohad üle. Minust nad sinna edasi õngitsema jäid, ilusale ja vaiksele Tsooru järvele.

Kalle Nurk

ÜKSIK KUUSK TALVE ÜLE EI ELANUD

Iga päev Tsooru tööle sõites möödun ka Roosiku lähistel suure tee äärest kasvavast kuusest. Tee ääres kasvab teisigi puid, kuid millegipärast just see puu on läbi aegade väga paljudele meelde jäänud, eriti jalgsi Lepistu koolivahet käinud lastele. See kuusk on ära märgitud Peeter Lastingu mälestustes raamatus „100 aastat Lepistu koolimaja Võrumaal”. Raamatus on pilt alltekstiga: „Kamalaane metsa läbiva tee ääres kasvab üksik kuusk, mis on olnud paljudele jalakäijatele üheks teemärgiks.”

Kamalaane metsa läbiva tee paljudele jalakäijatele üheks teemärgiks olnud üksik kuusk kevadet ei näinud. Tema tüvejalamil kasvab veel kaks kuuske, mis on jõudnud juba üpriks pikaks sirguda. Pilt on tehtud 3. juunil 2020.

Foto: Kalle Nurk

Kuusk jääb maanteele nii lähedale, et selle alusoksi suurte autodele teeandmiseks oli päris kõrgeni kärbitud. Mida võtab teedevalitsus nüüd selle puuga ette, ei oska öelda. Tõenäoliselt ühel ajal ta lihtsalt lõigatakse maha või teeb seda siis torm. Vanasõna „Käbi kännust kaugele ei kuku” on tõepõhi all. Ka see üksik kuuseke on endale jõudnud järeltulijad kasvatada. Nimelt üpris tüvejuure lähistel kasvavad kõrvuti kaks noort kuuske, üks teisest natuke pikem. Jääb loota, et teetöölisteni jõuab see teadmine, kui suure ajaloolise väärtusega on kohalikele see üksik kuusk ning järjepidevuse säilumiseks surnud emakuuske koristades jätavad alles lapsukesed või vähemalt ühe neist.

Kalle Nurk

LAINE UIBOL TÄITUS 90. ELUAASTA

11. juunil tähistas Luhametsa külas sündinud ning Lepistu koolis õppinud Laine Uibo (Oja) 90. sünnipäeva. Läbi elu on ta tantsinud rahvatantsu ning õpetanud tantsusamme teistelegi. Veel mõned aastad tagasi lõi ta kaasa Sügismeloodia tantsuringis. Aastad ja tervis ei anna armu ja nüüd viibib enamuse aja Antsla linnas kodumajas, ümbritsetuna sõpradest ja abilistest. Päev enne sünnipäeva õnnitles Maie Pau teda ja andis edasi Võrumaa tantsujuhtide tervitused.

Maie Pau annab Laine Uibole üle Võrumaa tantsujuhtide õnnitlused. Pilt on tehtud 10. juunil 2020.
Foto: Kalle Nurk

Mälestusi ja meenutusi Laine läbielatust jagus mitmeks tunniks. Meenutati ka teisi tantsuõpetajaid ja rahvatantsijaid. Laine Uibo on rahul ja õnnelik elatud aastate üle. Vaeva ja muret on küll tuntud, kuid elu on seda väärt olnud.

Mitmel korral kaldub jutt Tsooru kandile ja sealsetele inimestele. Südames on ta kogu aeg olnud endiselt nende keskel. Võrust koju sõites läbi Tsooru on ta alati pilguga kinni püüdnud Lepistu koolimaja ja jälginud muutusi Tsooru looduses.

Laine Uibo tunneb heameelt, et raamatutesse „100 aastat Luhametsa küla Võrumaal" ja „100 aastat Lepistu koolimaja Võrumaal" on talletatud tema sünnikodu, esivanemad, mälestused noorusajast. Sellist õnne on antud vähestele inimestele. Varasemalt olid need kaks raamatut kogu aeg tema kirjutuslaua nurgal, kus neid lugemiseks sirvis. Nüüd olid aga raamatud asetatud riiulile, sest lugude lugemine erutab teda niivõrd, et võib südamele haiget teha. Vaatamata sellele, et raamatud silma eest kõrvale pandud, piilub ta aeg-ajalt ikkagi nende vahele.

Laine Uibo räägib ka sellest, et selle päeva külaliste vastuvõtu puhuks pani ta selga kampsuni, mille muster sümboliseerib tema kodu ning kõiki rahvatantsijaid.

Järgmisel päeval, sünnipäeval, käis teda õnnitlemas Antsla vallavalitsuse esindus ning kohalik rahvatantsijate esindus noortest kuni eakateni välja. Laine Uibo on inimene, kes on kogu elu endast teistele jaganud vaid head.

Külalehe poolt veelkord tulihingelisele Tsooru kandi inimesele Laine Uibole tervist ja pikka iga!

Kalle Nurk

ÕNNITLEME SÜNNIPÄEVALAPSI !

77	LEIMAN	TIIU	04.06.1943	Roosiku
77	TOOM	TOIVO	08.06.1943	Savilöövi
76	ADAMSON	HELVE	30.06.1944	Luhametsa
70	**SULG**	**MILVI**	**22.06.1950**	**Roosiku**
66	SLOOG	AIVAR	04.06.1954	Roosiku
64	MÄGI	MARE	16.06.1956	Tsooru
63	ILVES	TIIU	15.06.1957	Kikkaoja
62	SLOOG	ESTA	23.06.1958	Roosiku
57	PÄRN	URMO	12.06.1963	Roosiku
56	JAANI	EVE	02.06.1964	Litsmetsa
56	VIIN	SYLVA	28.06.1964	Tsooru
55	**NIILUS**	**KAIRE**	**06.06.1965**	**Tsooru**

84	SILD	LIDIA	18.07.1936	Kikkaoja
79	SARAPU	AINO	14.07.1941	Savilöövi
78	VAAB	HEILI	17.07.1942	Tsooru
68	SAAREMÄGI	TOIVO	20.07.1952	Kikkaoja
68	HELSTEIN	TULJU	31.07.1952	Savilöövi
64	TAMMIKSAAR	TIINA	30.07.1956	Kikkaoja
64	HILLAK	TIINA	30.07.1956	Tsooru
63	HELSTEIN	RUTH	21.07.1957	Savilöövi
62	PĆ•LDRA	TOIVO	15.07.1958	Roosiku
59	SAAVO	INGE	25.07.1961	Tsooru
58	LADVIG	MADIS	02.07.1962	Savilöövi
57	KOHA	AIGAR	10.07.1963	Viirapalu

88	RAIDMA	JOHANNA	13.08.1932	Roosiku
83	PUKK	ÜLO	17.08.1937	Litsmetsa
82	VÄITS	ENDA	24.08.1938	Kikkaoja
81	HOLLO	TIIU	13.08.1939	Kikkaoja
77	KOCH	MATI	17.08.1943	Luhametsa
76	ROOD	ENN	28.08.1944	Tsooru
68	GEIER	HELI	01.08.1952	Tsooru
67	ILVES	AGU	12.08.1953	Savilöövi
64	OJA	KÜLLI	03.08.1956	Viirapalu
63	SISAS	LIIDIA	05.08.1957	Tsooru
62	RISTISAAR	SIRJE	06.08.1958	Tsooru
61	JÕGI	JULIUS	18.08.1959	Luhametsa
57	JOOSU	EEVI	10.08.1963	Tsooru

TSOORU TÄIKA AVAS UKSED

Tsooru täika idee pärineb tsoorulaselt Riina Lehemetsalt ja sellega oli plaanis algust teha aprillikuus. Mõttele tõmbas kriipsu koroonast tingitud eriolukord. Nüüd, mil inimeste liikumine taas vabam, avaski 20. juunil Tsooru rahvamaja uksed täikale.

Sõna „täika" sai mitmele eksitavaks asjaoluks. Nii näiteks sõitis Allan kohale Tõrvast, et pilk peale heita vanavarale. Teda huvitavad eestiaegsed asjad, võrri ja mootorratta osad jne. Siiski päris tühjade kätega ta minema ei läinud. Üht-teist siiski ostis. Maha jättis ta ka sõnumi, et kui kellelgi midagi vanavarast pakkuda, võtku julgesti ühendust kerstit2@gmail.com või telefonil 513 9927.

Jalgratturid Pärnumaalt Tsooru täikal kaltsuvaipa välja valimas. Pilt on tehtud 20. juunil 2020.

Foto: Kalle Nurk

Teiseks üllatuse osaliseks täikast said Pärnumaalt sõitu alustanud seltskond jalgrattureid. Nad otsustasid Tsoorus teha vahepeatuse ja täikalt midagi söögipoolist osta. Siiski jäid ka nemad kõrvalpõikega rahule ja viisid endaga kaasa paar kaltsuvaipa. Need jalgratturid on suvist matka juba harrastanud ligikaudu 30 aastat. Sel korral sõideti autoga Mõniste kanti ning sealt siis ratastega mööda Võrumaad. Öö olid nad otsustanud veeta Õru järve ääres. Sihiks oli võetud Rõuge kant ja heal juhul loodeti põigata ka Haanjamaale. Järgmisel päeval paariga neist taas kohtudes, sain teada, et Õrule jõudsid nad õigel ajal. Said ilusa ööbimiskoha. Kümnekonna minuti pärast liitus nen-dega teisigi, kes ööbimisvõimalust otsisid. Õru on ilus looduslik koht ja vesigi oli sel päeval vannisoe. Õrult sõideti edasi Lüllemäele. Peale Mehka ja Tsooru siiski sel korral teisi suuremaid peatusi ei tehtudki. Korra käidi järgmisel päeval ka Roosiku külas ostetud kaltsuvaipadel järel ja siis Mõnistest autodega taas kodu poole.

Üks kolmest täikal müüjatest oli Einar Müürsepp. Aastaid tal juba 80 ringis. Tema koos abikaasaga on kaltsuvaiba äriga tegelenud 1990. aastate algusest ja kõigil kordadel vaipu Tsooru laadalgi müümas käinud. Einar Müürsepp oli väga jutukas ning nii sai tema kaltsuärist mõndagi kuuldud. Vaibamaterjali said nad algusaastatel Sindist. Siis sai ka kaltsuribasid vastavalt vajadusele värvitud. Nüüd lasevad nad kahekesi kodus kääridel käia, et oleks, millest kududa. Viimastel aastatel on ta laatadel üksi käinud, sest abikaasa Helvel on tervisega tegemist. 40 aastat Eesti Energias meistrina töötades röövis suure tüki tervisest, aga kätes on veel mehejõud alles. Vaipu koob Helve kodus teisel korrusel nüüd juba vanast hobist ja igavusest. Helve tuleb teiselt korruselt harva alla. Einar rääkis, et kaasale viib ta söögi üles teisele korrusele. Vaipu koovad nad ihu ja hingega. Vaip peab igati ilus välja nägema, kaltsuotsi ei tohi näha jääda. Einari äri läks täikal hästi. Kodupoole sõitis ta õnneliku olemisega, et Helvele head uudist edastada. On ju kodus omanikke ootavate vaipade kuhi üpris suur. Antsla kandi inimestel paljudel nende vaibad juba põrandal ja uute ostjate otsimistega keeruline lugu. Oli ka teine põhjus koju kiirustamiseks, sest just sel päeval tähistasid Helve ja Einar oma pulmaaastapäeva. 61. aastat tagasi abielluti Vastseliina kandis ja Einari sõnade kohaselt on tal abikaasaga väga vedanud. Kogu elu elatud hoidvalt ja teineteistmõistvalt. Palju õnne vanapaarile!

Täikal pakuti veel kasutatud riideid nii Norrast kui ka Ameerikast. Mõlemad riietekauplejad on lubanud kohal olla ka järgmistel kordadel. Kes teised kaubitsejad saavad olema, selgub juba 18. juulil, kui toimub „Tsooru täika 2". Täika saab Tsooru rahvamajas olema iga kuu kolmandal laupäeval kella 11-14.

Kalle Nurk

TSOORU TÄIKA /2

Laupäeval,
18. juulil 2020
kell 11-14,
Tsooru rahvamajas

TULE MÜÜMA,
OSTMA
JA VAHETAMA

Müügikoha maksumus 1. euro
Eelregistreerimine ja info
53472806

TSOORU RAHVAMAJAS TOIMUB KAHEPÄEVANE KUNSTILAAGER

Üha keerulisem on Tsooru rahvamajas iganädalaselt korraldada huviringe. Üheks põhjuseks on ringijuhendajate leidmine ja selle olemasolul napib ringis kaasalööjaid. Uute lahenduste otsimisel näitavad kogemused, et inimesed haakuvad paremini ja tunnevad rohkem huvi, kui huvitavat ja õpetlikku pakutakse korra kuus või mõnel korral aastas. Samuti tuleb selle läbiviimiseks leida sobiv aeg.

Nii näiteks ongi Tsooru rahvamajas väga hästi käivitunud vaba aja veetmise võimalused käsitööhuvilistele, mälumänguritele ja lauatennise harrastajatele.

Tänavu suvel proovime taas kokku saada kunstihuvilised. Nii toimubki 22. ja 23. juulil Tsooru rahvamajas kunstilaager. Need kaks päeva saavad olema pikad ja töised. Esimeses laagris osalejad on selleks korraks komplekteeritud. Kui ettevõtmine õnnestub ja huvilisi on, arendame seda tegevust edasi.

Artur Alevile meeldib väga joonistada ja maalida. Pildile ongi ta jäädvustatud hetkel, kui koos õega jäädvustavad Lepistu koo-imaja juures pargis loodust. Pilt on tehtud 22. juunil 2020.
Foto: Kalle Nurk

Kunstilaagri viib läbi Eero Alev (28.09.1983), kelle kunstialane hariduskäik on kulgenud Eesti Kunstiakadeemia (Vabad kunstid - maal) 2017 -, Euroülikool 2003 - 2004 (inglise keel/tõlkimine – lõpetamata) ja Tallinna Üldgümnaasium (praegune Kristiine Gümnaasium) 1990 – 2002.

Täiendavalt on lõpetanud Portreemaalikursused Aapo Puki juhendamisel, 2011 - 2017 (8 kursust).
Tema töödest on ilmunud mitmed isikunäitused:
Teesklus, EKA galerii, 2020
Roosiku loojang, Roosiku kunstihoone, 2018
Joonistustenäitus Tallinna Tehnikaülikoolis, 2015
Joonistustenäitus Rakveres Art Cafes, 2015
Joonistustenäitus Pärnus Piccadilly veinikohvikus 2007, 2009 ja 2013
Joonistustenäitus Rakveres Art Cafes, 2005

Samuti on olnud võimalus tutvuda tema joonistustega grupinäitustel:
Avatud kollektsioonid. Sõna saab kunstnik, KUMU, 2019
Ühine mõõt, EKA II kursuse maalitudengite näitus Haapsalu linnagaleriis, 2019
EKA maalitudengite näitus, Wabadus 2019
Laske mul hingata enda moodi, Pärnu Endla teater 2018
Kunstnike Liidu Kevadnäitus, 2016
Vannitoas ja tagahoovis, Kastellaanimaja galeriis, 2012
Eero Alev on illustreerinud lasteraamatu „Roosad inglid illustreerimine" (2014) ja „Jõesaare poisid" (2016).

Eero Alev Roosiku pargis 2017. aasta Südamemuusika festivalil portreed joonistamas.
Foto: Kalle Nurk

Eero Alev on alati nõus ulatama abistava käe, kui peale Tsoorus toimuva, on ka teistes kohtades huvi maalimise suhtes.

Kalle Nurk

Väljaandja ja toimetaja: ***Kalle Nurk tel: 5193 0084***
Kuulutused ja kaastööd: nurgake@hot.ee
Külaleht Internetis: http:/tsoorukant.planet.e
Kalle Nurga filmimaterjal youtube`s: Tsooru Kant